

Yozgat-Şefaati İlçesi, Cıçıklar Köyü, Köy Odaları ve Çeşmesi
Yozgat-Şefaati District, Cıçıklar Village, Village Rooms and Fountain

Oktay GÜNDOĞDU*

Özet

Geçmişin mimari ve kültürel izlerini taşıyan köy odaları, kültür ve sanatın korunup aktarılmasına hizmet eden yapılar olarak öne çıkmaktadır. Anadolu coğrafyasında misafirperverliğin göstergesi olarak karşımıza çıkan köy odaları, zamanla sosyal ilişkilerin geliştiği ve kültürel etkileşimlerin yaşandığı önemli toplumsal mekânlar haline gelmiştir. Köy odaları, mimari yapıları ve içerdikleri sanatsal öğelerle, halkın yaşam biçimini, toplumsal ilişkilerini ve dönemin kültürel yapısını yansıtan önemli yapılardır. İşlevsel ve estetik açıdan yerel mimarinin önemli örneklerini barındırmaktadır. Yapılar malzeme, teknik ve süsleme açısından incelendiğinde bölgesel özellikler taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu aşamada odanın inşası, malzemesi ve süslemesinde bölgesel etkinin yanı sıra yaptırının ekonomik durumu, usta, çevresel faktörler ve sanat anlayışı etkili olmuştur. Geçmişte hanların üstlendiği konaklama işlevini köylerde üstlenen birimler bu odalar olmuştur. Günümüzde birçok yapı yıkılırken mevcut olanların da işlevsiz kalarak kaderine terk edildiği görülmektedir. Bu durum dönemin mimari ve sanat anlayışının yanı sıra somut kültürel miras izlerinin yok olmasına neden olacaktır. Bu nedenle, gerekli bilimsel tespitlerin yapılarak belgeleme çalışmalarının yapılması kültür bilincine önemli katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada, Yozgat Şefaati ilçesine bağlı Cıçıklar Köyü'nde 19. yüzyılda inşa edilen özgün yapısı korunmuş iki köy odası, mimari ve sanatsal açıdan detaylarıyla birlikte incelenmiştir. Bıyıklıoğlu ve Bayramoğlu olarak anılan iki büyük aileye ait odalardan biri günümüzde aktif olarak kullanılırken diğeri özgün yapısını korumakla birlikte metruk haldedir. Köy camisine yakın konumlandırılan odalar aynı ustalar tarafından ve yaklaşık olarak birbirine yakın yıllarda inşa edilmiştir. Mimari tasarımı ve iç mekân düzenlemeleriyle benzerlikler göstermektedir. Sonraki dönemlerde Bıyıklıoğlu odası onarımlarla küçük boyutlu değişimlere uğramış olsa da düzen aynıdır. Köy odasının mekân ve konum düzeni; arkada odaya göre büyük boyutlarda ahır/atlık, içeride aralık ve oda olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda konumlandırılmış yapılarda odalar dikdörtgen planlı olup iç mekân nim/mum sekili plan tipinde tasarlanmıştır. Odaların içerisindeki mimari elemanlar incelendiğinde bazı ahşap yüzeylerde Osmanlı Türkçesiyle kazınarak yazılmış tarihler belirlenmiştir. Bıyıklıoğlu Odası'nın güneyine konumlandırılan taş çeşme, Osmanlı Türkçesiyle yazılmış kitâbesi bakımından önemlidir. Kitâbenin üzerinde tarih kartuşu ve bani isminin bulunması yapıların birbirleriyle ilişkilendirilmesi açısından veri sağlamaktadır. Buradan hareketle eski mezarlıkta yapılan araştırma sonu-

* Dr. Öğr. Üyesi, Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, e-posta: oktaygundogdu@hitit.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0361-349X>

cu çeşmeyi yaptıran kişinin mezarı bulunmuş ve dönem analizi yapılmaya çalışılmıştır. Tarihi verilerin uyuşması sonucu çeşmeyi yaptıran İbrahim Ağa'nın mezarı da tespit edilmiştir. Köyün tarihi verilerini belgelemesi bakımından incelediğimiz iki köy odası, çeşme ve mezar taşı oldukça önemlidir. Mevcut yapıların sunduğu imkanlardan hareketle 19. Yüzyılda köy içerisinde imar faaliyetlerinin aktif olduğu görülmüştür. Çalışmada zamana direnen ve kültürel dokusunu koruyan bu eserlerin tanıtılması, korunması ve kültürel birikimin gelecek nesle aktarılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yozgat, Şefaati, Cıcıklar Köyü, Köy Odaları, Çeşme*

Abstract

Village rooms, which bear the architectural and cultural traces of the past, stand out as structures that serve to preserve and transfer culture and art. Village rooms, which appear as an indicator of hospitality in Anatolian geography, have become important social spaces where social relations develop and cultural interactions are experienced. Village rooms are important buildings that reflect the lifestyle, social relations and cultural structure of the period with their architectural structures and the artistic elements they contain. Functionally and aesthetically, they are important examples of local architecture. When the buildings are analysed in terms of material, technique and ornamentation, it is understood that they have regional characteristics. At this stage, in addition to the regional influence on the construction, material and ornamentation of the room, the economic status of the builder, the master, environmental factors and the understanding of art were effective. In the past, these rooms were the units that undertook the accommodation function undertaken by the inns in the villages. Today, while many buildings are demolished, it is seen that the existing ones are abandoned to their fate by remaining dysfunctional. This situation will cause the destruction of the architectural and artistic understanding of the period as well as the traces of tangible cultural heritage. For this reason, we believe that making the necessary scientific determinations and carrying out documentation studies will make a significant contribution to cultural awareness.

In this study, two village rooms with preserved original structures built in the 19th century in Cıçıklar Village of Yozgat Şefaati district were analysed with their architectural and artistic details. One of the rooms belonging to two large families called Bıyıklıoğlu and Bayramoğlu is actively used today, while the other is abandoned although it preserves its original structure. The rooms, which are located close to the village mosque, were built by the same craftsmen and in approximately the same years. They show similarities with their architectural design and interior arrangements. Although the Bıyıklıoğlu room underwent minor changes with repairs in the following periods, the layout is the same. The space and layout of the village room consists of three sections; a barn/horse yard at the back, which is larger in size compared to the room, a range and a room inside. The rooms in the buildings positioned in the east-west direction have a rectangular plan and the interior space is designed in a candle-shaped plan type. When the architectural elements inside the rooms were analysed, dates written in Ottoman Turkish were determined on some wooden surfaces. The stone fountain located to the south of the Bıyıklıoğlu Room is important in terms of its inscription written in Ottoman Turkish. The presence of the date cartouche and the name of the owner on the inscription provides data in terms of associating the structures with each other. Based on this, the grave of the person who built the fountain was found as a result of the research carried out in the old cemetery and period analysis was tried to be made. As a result of the matching of the historical data, the grave of İbrahim Ağa, who had the fountain built, was also identified. In terms of documenting the historical data of the village, the two village rooms, fountain and tombstone are very important. Based on the opportunities offered by the existing structures, it was seen that the construction activities were active in the village in the 19th century. In the study, it is aimed to introduce and protect these artefacts that resist time and preserve their cultural texture and to transfer the cultural accumulation to the next generation.

Key Words: *Yozgat, Şefaati, Cıçıklar Village, Village Rooms, Fountain*

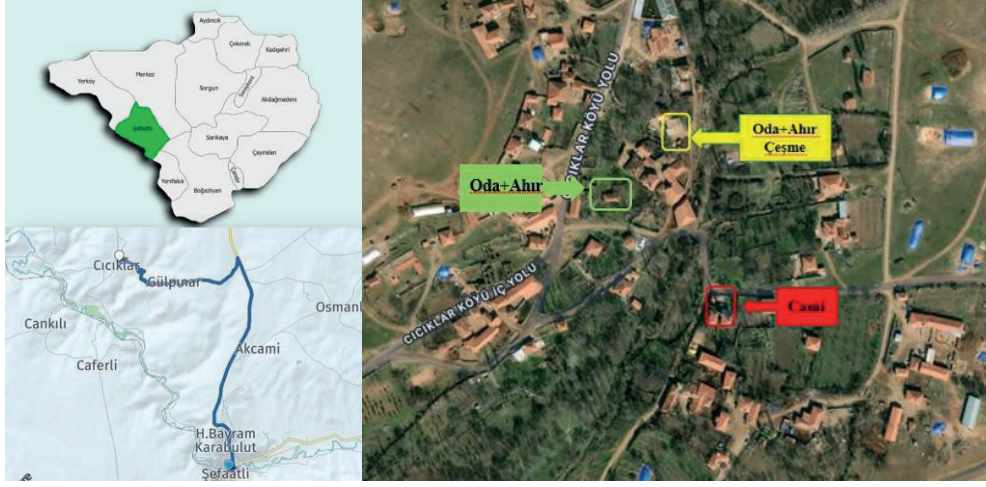
1. GİRİŞ

Sosyal ve kültürel hayatın izlerini taşıyan ve Türk kültüründe geleneksel yaşamın bir parçasını oluşturan köy odaları, kırsal bölgelerde ihtiyaçlar doğrultusunda köyün ileri gelenleri ya da köy halkı tarafından yapılmaktadır. Mimari tasarımında ve süslemelerinde dönem izlerine rastlanılan köy odaları, teknolojinin olmadığı dönemlerde konaklama işlevinin yanı sıra haberleşmenin yapıldığı sosyalleşme yerleridir. Bunun yanı sıra ibadet yeri olmasıyla namazgâh/mescit; oyunların oynandığı, eğlencelerin yapıldığı yer olmasıyla toplanma alanı; eserlerin okuması ve adab-ı muaşeret eğitimlerinin verilmesiyle okul; sorunların çözüme kavuşturulmasıyla dayanışma ve arabuluculuk veya farklı kültürlerin etkileşimi gibi birçok işleve sahip mimari kuruluşlar olarak değerlendirilmektedir (Sağiroğlu Arslan 2024: 49,50). Kırsal kesimlerde erkeklerin kullandığı mekânlar; eril, er kişi odası, delikanlı teşkilatı, adam odası, köy odası, yaren odası ve barana odası gibi adlarla anılmaktadır (Karpuz 2013:456, Tay 2019:600, Er 1988:3). Bu kullanımlar yöreye göre farklılık göstermekle birlikte genel kullanım köy odası, köy konağı şeklindedir. Köy odaları, küçük ölçülerde yapılmalarına rağmen köy halkının ortak mekânları olarak ihtiyaçlara uygun tasarımlar sunmaktadır. Köy odasının konukları çoğunlukla ticaretle uğraşan zanaatkârlar (nalbant, kalaycı, satıcı, demirci, vb.) (Sağiroğlu Arslan 2024: 48) veya bilge gezginlerdir. Bireysel veya kalabalık ziyaretlerden doğan ihtiyaca binaen tasarlanan odalar; iç mekânlarındaki yüklük, ocak, dolap, sedir ve sekilerle donatılmış oturma alanlarıyla misafirleri ağırlamak için kırsalın ideal mekânları olmuştur. Bu durum mihman için konfor alanı sunmakla birlikte köy halkının gündelik sorunlarına da çözüm üretmektedir. Aynı zamanda köy odalarının alt katına veya bir yönüne binek hayvanlarının barınması için ahır/atlık yapılmaktadır. Odaya giriş bölümüne de hizmet ve hazırlık aşamaları için “aralık” adı verilen bölüm eklenmektedir.

Çalışmada, Yozgat’a bağlı Şefaathli ilçesinin Cıcıklar Köyü’nde yer alan iki köy odası, çeşme ve üç mezar taşı incelenmiştir. Cıcıklar Köyü’ndeki cami, bir köy odası ve çeşme; 2005 yılında Hakkı Acun tarafından hazırlanan “Bozok Sancağı (Yozgat İli)’nda Türk Mimarisi” (Acun 2005: 603,604) adlı yayında kısaca ele alınmıştır. Ancak bu odanın tarihlendirilmesi, banileri, köy odası planları içerisindeki yeri, mimari çizimleri, ahır bölümü, içerisindeki Osmanlı Türkçesiyle yazılmış çeşitli bölümler ve işlevsel özellikleri hakkında herhangi bilgi verilmemiş; genel hatlarıyla mimari düzeni ve belirtilen odanın bir adet çizimi aktarılmıştır. Çeşme için de benzer durum söz konusudur; mevcut kitâbe içeriği ve kısa tanıtım dışında veri bulunmamaktadır. Buna ek olarak köyde aynı döneme tarihlendirilebilecek başka bir köy odası daha tespit edilmiş olup ilk defa bu yayıncı kapsamında çalışılmıştır. Dolayısıyla çalışmada farklı ada/parsellerde konumlandırılan toplam iki köy odası, çeşme ve üç mezar taşı detaylı olarak incelenmiştir. Son dönemlerde Yozgat ve çevresiyle ilgili hazırlanan yüksek lisans tezlerinde, bu iki odanın incelenmediği gözlemlenmiştir. Şefaathli ilçesine yönelik köy odaları konulu tezde, Cıcıklar Köy Odası örnek olarak belirtilmiş olsa da odanın fotoğraf ve çizimlerden oluşan detaylı incelemesi yapılmamıştır (Derin 2024: 207). Literatürdeki bu eksikliklerin giderilmesi ve köydeki kültür varlığı tanıtımının yapılması için tespit edilen bu yapıların detaylı olarak incelenmesi gerekli görülmüştür.

Şefaathli ilçesinin kuzeybatısında yer alan Cıcıklar Köyü, ilçe merkezine 15-20 km uzaklıkta bulunmaktadır. Eski adı Cecikler (Kiepert 1907) olan köyün geçmişi oldukça eski dönemlere dayanmasına rağmen tarihi veriler ve bilimsel çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışma kapsamında 19. yüzyıla tarihlendirilen iki köy odasının mezar taşlarıyla bağlantısı kurularak bani tespit edilmeye çalışılmıştır. Odalar ve çeşme köyün camisine yaklaşık

eşit mesafelerde yer almaktadır. Haritada sarı renkle gösterilen alan Bıyıklıoğlu Odası'na (137/9-5) aitken; yeşil renkle gösterilen alan Bayramoğlu Odası'na (141/2) aittir (Görsel 1)¹.

Görsel 1: Yozgat, Şefaati İlçesi, Cıcklar Köyü ve Yapıların Coğrafi Konumu

Kırsalda sivil mimarinin çeşitli özelliklerini veren başarılı örnekleri Yozgat ve çevresinde görmek mümkündür. Köy odası üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde Yozgat'ta korunan oda sayısı ön plana çıkmaktadır. Bu durum kültürel belleğin yeni nesillere aktarıldığını göstermekle birlikte kültür varlıklarına değer veren, milli mirası koruma bilinci yüksek bireylerin bölgede fazlaca olduğuna işaret etmektedir. Odaların yaygın olmasının bir nedeni de önemli ticaret yollarının geçtiği bölgede bulunmasıyla ilişkili olmalıdır.

Bölgede yapılan mimarlık tarihi çalışmaları eserlerin tanıtılmasında büyük rol oynamıştır. Mevcut veya yıkılmak üzere olan tarihi yapılar, bu coğrafyanın mimari anlayışı ve kültürel dokusunu ortaya çıkartmaktadır. Tarihi eskilere dayanan Cıcklar Köyü'nde ayakta kalabilmiş üç önemli mimari yapı da köyün kültürel dokusu ve tarihçesiyle ilgili bilgi edinebileceğimiz veriler sunmaktadır. Bu eserler tarihine göre sıralandığında; Hacı İbrahim Çeşmesi, Bıyıklıoğlu Odası ve Bayramoğlu Odası şeklindedir.

1. CICKLAR KÖYÜ BIYIKLIOĞLU ODASI

Köy odaları, kültürel belleğin çeşitli izlerini barındıran, ihtiyaca yönelik çözümler sunan, sosyo-ekonomik düzeyin etkilerinin gözlemlenmesine imkân veren ve bu doğrultuda mimari tasarım ilkelerini önceleyen yapı gruplarıdır. Köy odaları, inşa edildikleri dönemin iktisadi yapısı, bölgenin coğrafi konumu, iklim özellikleri ve bireylerin siyasi otoritelerinden etkilenmiştir (Gündoğdu 2024: 1081). İşlevselliği incelendiğinde, Türk kültüründe misafirperverliğin toplum nezdindeki yansıması olarak değerlendirilebilir. Ulaşımın zor olduğu ve seyahatlerin uzun sürdüğü dönemlerde, konaklayacak yer sağlamak amacıyla köy halkı veya köyün önde gelen kişilerince yaptırılan, “köy konağı” ya da “oda” gibi isimlerle anılan bu yapılar, aynı zamanda iletişimin kısıtlı olduğu ve teknolojinin gelişmediği dönemlerde haberleşme, sosyalleşme ve toplumsal ilişkilerin güçlendiği mekânlar olarak işlev görmüştür. Bu durum, köy odalarının mimari yapısını şekillendiren önemli etkenleri de göstermektedir. Bu etkenler çerçevesinde bir araya gelme, paylaşım-

¹ Yapıların koordinatları: Bıyıklıoğlu Odası; 39° 34' 09.39" K- 34° 42' 33.32" D, Rakım 1047 m., Bayramoğlu Odası; 39° 34' 7.20" K- 34° 42' 30.38" D, Rkm 1057 m., Çeşme; 39° 34' 8.30" K- 34° 42' 34.44" D, Rkm 1045 m.

larda bulunma gibi çeşitli amaçlara hizmet edilmektedir. Köy odalarının mekân kurguları, düzenleri ve sistemleri kültürün şekillendirmesiyle oluşturulmuştur.

Çalışma kapsamında incelenen köy odası, mülkiyet sahibinin geleneği yaşatma çabaları sayesinde özgün işlevini sürdürmeye devam etmektedir. Banisinin beş kuşak önce yaşayan Bıyıklıoğlu Hacı İbrahim Ağa olduğu değerlendirilmektedir. Oda günümüze kadar sırasıyla İbrahim Ağa, Mustafa Ağa, İhsan Türker, Selahattin Türker ve çocukları tarafından kullanılmıştır. Odanın inşa tarihiyle ilgili bilgi, iç mekândaki dikmelerden birinin üzerine Osmanlı Türkçesiyle kazıma tekniğinde yazılmıştır. Direkte yer alan 1285/1868-69 tarihinin yapının inşa tarihi olduğu değerlendirilmektedir. Aynı zamanda ailenin kuşaktan kuşağa aktardığı bilgi de bu yönde olmuştur.

Yapı, mimari açıdan incelendiğinde; oda, kahve ocağı olarak anılan aralık bölümü ve bu alana bitişik L planlı ahırdan oluşmaktadır. Ahırın girişiyle odanın girişi birbirinden bağımsızdır. Ahır kapısı, 2007 yılındaki onarımda değiştirilerek kapı açıklığı tek kanatlı olarak düzenlenmiştir. Ahır genişletmek amacıyla aralık olarak adlandırılan yere arka taraftan duvar örülmüş ve odanın kahve ocağı mekânı kısmen ahıra dâhil edilmiştir.

Ahır, kuzey-güney doğrultusunda; oda ise doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planda yapılmıştır. Yapının örtüsü ahşap kirişleme üstüne sıkıştırılmış toprakla oluşturulmuş düz dam formundadır. Oda bölümünde, girişin sağlandığı güney cephedeki kapı ve pencereler hariç diğer cephelerde açıklık bulunmamaktadır. Ahır bölümünde ise doğu cephede iki pencere görülmektedir. Yapı, ahşap hatıllı yığma tekniğiyle kaba yonu moloz taşla örüldükten sonra güney ve batı cephesi dıştan sıvanmıştır (Görsel 2).

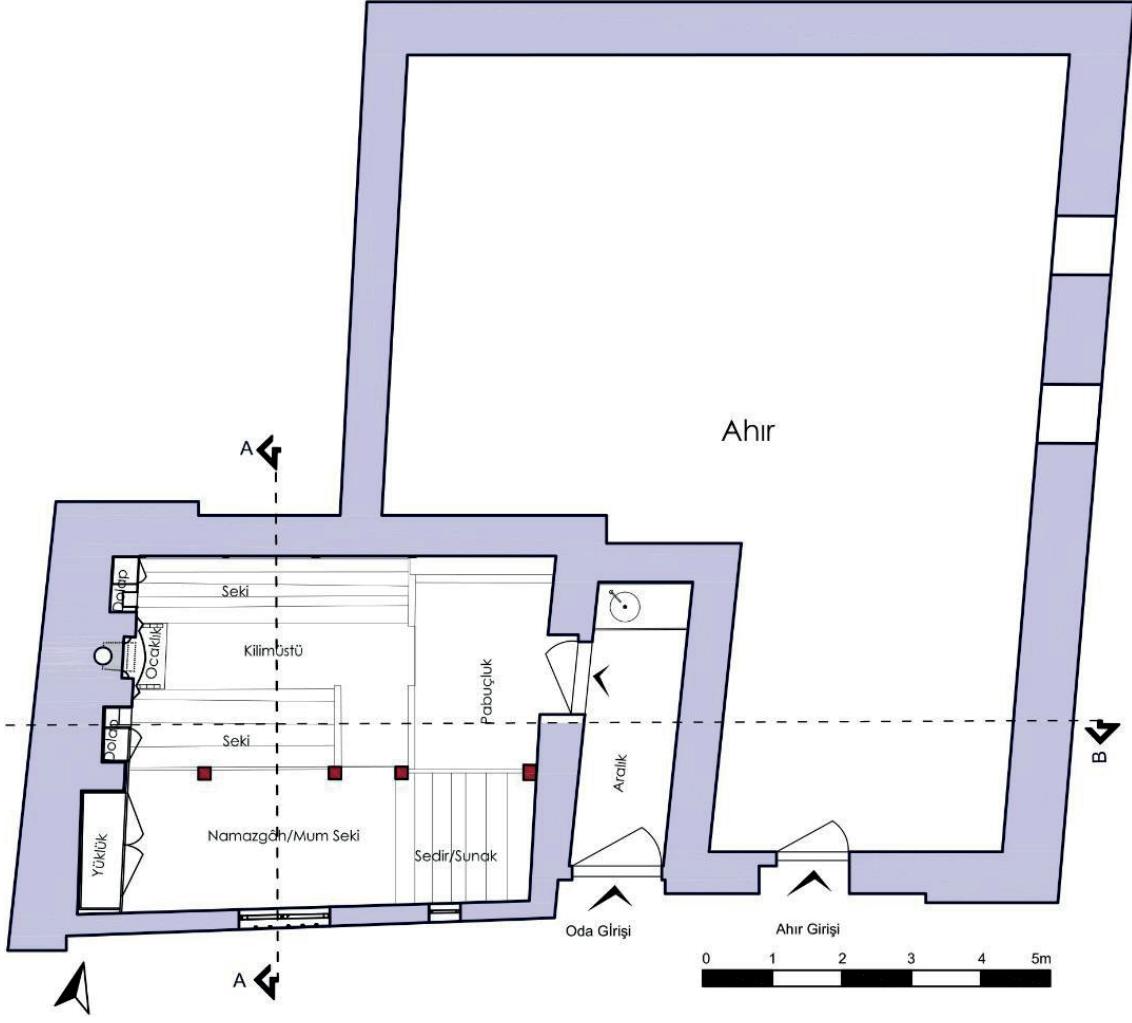
Görsel 2: Bıyıklıoğlu Odası, Cephelerden Genel Görünüm (O. Gündoğdu 2024)

Oda, iç mekânda nim/mum seki olarak isimlendirilen plan tipinde tasarlanmıştır. Far-şça yarım/yarı anlamına gelen “Nim” ve peyke şeklinde oturma yeri olan “seki” kelimelerinin birleşiminden meydana gelen “Nim seki” ifadesi, sekilerin birbirinden farklı yükseltilerde yapılmasıyla oluşturulmaktadır. Diğer sekilere göre yüksek tasarlanan bu seki genellikle gençlerin ve çocukların oturduğu alan olarak kullanılmaktadır. Bir kademe daha yüksek olan sekide ise köyün yaşlıları ve ileri gelenlerinin oturduğu bilinmektedir (Bulut 2017: 15). Bu düzen, toplum içindeki hiyerarşik yapıyı ve yaş gruplarının mekânsal yerleşimlerdeki rollerinin mimariye yansımaları şeklinde yorumlanmaktadır (Altner 1997: 46; Bulut 2017: 15). Oda, doğu- batı doğrultusunda dikdörtgen planlı ve iç mekânda yaklaşık 504x588 cm. ölçülerindedir. Tezgâh ve lavabonun bulunduğu dikdörtgen planlı aralıktan odaya giriş sağlanmaktadır. Bu bölüm, hane halkı tarafından “kahve ocağı” olarak adlandırılmıştır.

Odanın batısında; ocak, çiçeklik ve yanlarında ahşap gömme dolaplar ve yüklük bulunmaktadır. Ocağın ağız kısmını mermerden yapılmış işçilikli iki korkuluk levhası her iki yönden sınırlandırmaktadır. Onarım öncesinde kapalı olan ocak, hane sahiplerinin özverili çalışmalarıyla özgün haline getirilmiştir. Ocağın üzerindeki niş, raflar ve çiçeklik de bu onarım aşamasında eklenmiştir. Odanın kuzey duvarı ahşaplarla bölünen kare formu üç panoyla çevrelenmektedir. Panoların yüzeyleri günümüzde sıvalı ve yüzeyinde bezeme bulunmamaktadır. Fakat Bayramoğlu Odası'nın duvarlarındaki panolar benzer tasarım nedeniyle referans alındığında, panolarda bitkisel bezemeli kalemışlerinin olduğu değerlendirilmektedir.

Köy odası planlarında mekân bölümleri kilimüstü ve nim/mum sekili olarak isimlendirilmektedir. Bıyıklıoğlu Odası'nda iç mekâna pabuçluk bölümüyle girilmekte ve ek-sende doğu-batı doğrultusunda kilimüstü olarak adlandırılan ve birbirine paralel olarak yerleştirilmiş iki seki yer almaktadır. Kilimüstü bölümünü diğer birimlerden ayıran fark ise yetişkinler ve misafirlerin ocağa yakın olan bu bölümde ağırlanmasıdır. Bu bölümün güneyinde ise basamakla geçilen ve dört dikmeyle ayrılmış nim/mum seki bölümü bulunmaktadır. Geniş tutulan ve kible istikameti veren bu sekinin üzerinde namaz kılındığı için “Namazgâh” olarak da adlandırılmaktadır. Mum sekinin doğusunda, bir kademe daha yükseltilmiş kare planlı ve ahşap korkulukla çevrili bir sedir daha bulunmaktadır. Bu sedir, yörede “sunumluk, sunak” olarak bilinmekte olup, misafirlere ikram edilecek yiyeceklerin yerleştirildiği alan işlevi görmektedir. İkramlar genellikle burada oturan yaş-ça küçük kişiler tarafından dağıtılmaktadır. Sedirin alt kısmı, yörede tahtalık olarak ifade edilerek odunluk veya depo olarak kullanılmaktadır.

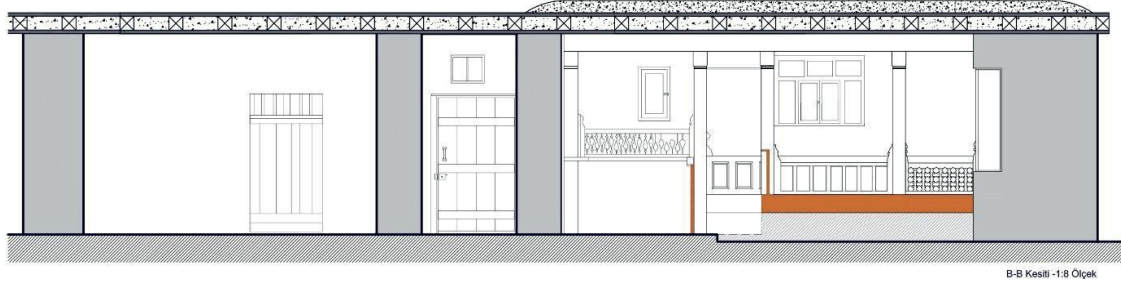
Sedirin hemen karşısında pabuçluk olarak adlandırılan bölümünde ise iki katlı ahşap raf bulunmaktadır. Odanın aydınlatması, farklı boyut ve formlardaki iki pencereyle sağlanmıştır. Ortadaki dikdörtgen formu büyük pencere sonradan eklenmiştir. Yapının güney cephesindeki iki mazgal pencere ve odanın kapısı 1960 yılında odada konaklayan Kâmil Usta tarafından yenilenmiştir. Yapının ahşap çıtalı düz tavanları, odanın bölümleri ve oturma düzenine uygun olarak üç farklı tavan tasarımıyla yapılmıştır. Kilimüstü bölümü tavanının merkezinde bitkisel motiflerle işlenmiş tavan göbeği dikkati çekmektedir. Benzer süsleme ve teknik, ahşap dolap kapaklarında ve dikmeler arasındaki korkuluklarda da görülmektedir. Odanın doğusunda, iç mekânda pabuçluk, kapının dışında ise aralık ve odayı çevreleyen ahır yer almaktadır. Bu alan misafirlerin hayvanlarını koymaları için eklenmiş ve sonradan genişletilmiştir (Görsel 3-5).

Görsel 3: Bıyıklıoğlu Odası, Oda+Ahır Planı (O. Gündoğdu; 2024)

A-A Kesiti -1:8 Ölçek

Görsel 4: Bıyıklıoğlu Odası, A-A ve B-B Kesitleri (O. Gündoğdu; 2024)

İç mekânın anlatıldığı ilk çalışmadaki verilerden farklı olarak 2 çokgen dikme yerine aynı aksta orijinal dört dikme konumlandırılmıştır (Acun 2005: 603). Yapının mimari detaylarına bakılacak olursa ahşap malzemenin yoğun kullanımını hem inşa malzemesinde hem de süsleme detaylarında görmek mümkündür. Batı duvardaki gömme dolapların kapaklarında ve gözlerinde hareketlilik sağlanmıştır. Kapak yüzeyleri dikdörtgen formu yatay ve dikey tablalarla bölünmüş ve yüzeyleri kazıma tekniğinde baklava dilimi motiflerle süslenmiştir. Ayrıca dolap kapaklarının eskiden kök boya ile renkli olduğu kalan izlerden anlaşılmaktadır. Dolap gözleri daha sade yapılırken üstte yer alan yatay dikdörtgen formu gözler kenarlarında S ve C kıvrımlarıyla zenginleştirilmiştir. Tavanda doğu-batı doğrultusunda yerleştirilmiş kirişin oturduğu dört ahşap direğin başlık kısımlarında volüt ve çizgisel oymalardan oluşan süsleme unsurları bulunmaktadır. Destek direkleri arasındaki korkuluklar ise işlenmiş çıtaların yatay ve dikey olarak geçme tekniğiyle birleştirilmesinden oluşmaktadır. Korkuluğun kuzeyinde “ibriklik” olarak adlandırılan rafın üzerine ibrik ve leğen konulmaktadır (Görsel 6).

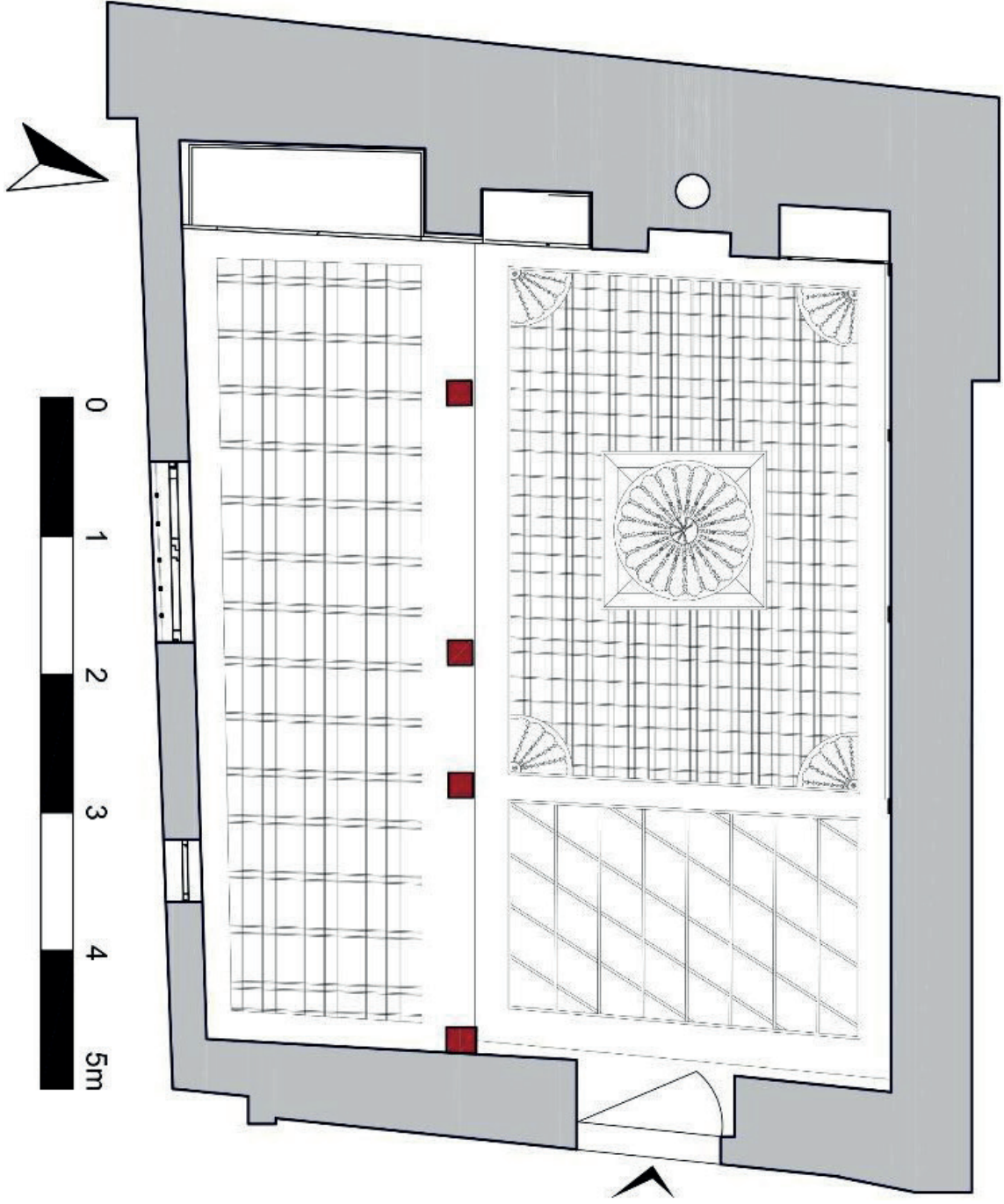

Görsel 5: Bıyıklıoğlu Odası, Ahır, Aralık ve İç Mekân Genel Görünüş (O. Gündoğdu; 2024)

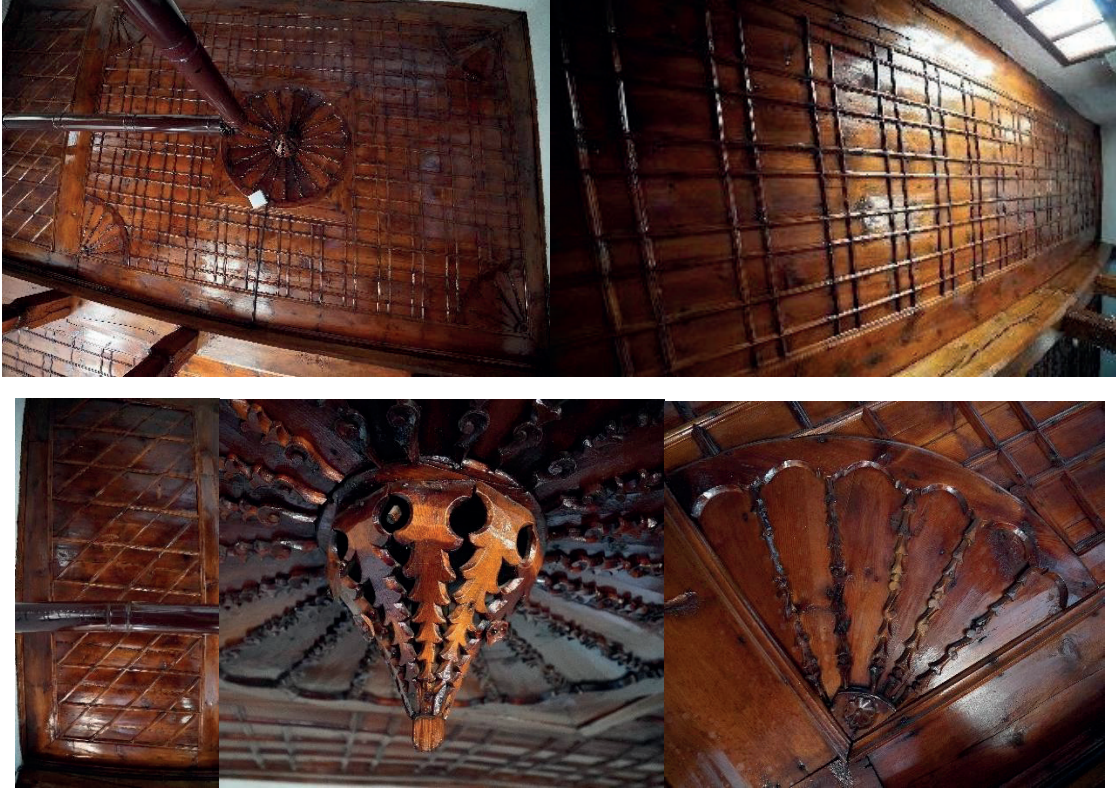

Görsel 6: Bıyıklıoğlu Odası, Sedir, Ocak ve Dikmeler (O. Gündoğdu; 2024)

Odanın öne çıkan unsurlarından biri ahşap tavan süslemesidir. Orta mekândaki dikdörtgen tavan, çevresi çıtalarla sınırlanmış olup köşelerde yuvarlatılmış düzenlemelere sahiptir. Köşelere applike edilen çiçek motifleri ve palmet formlu unsurlar, şeritler halinde düzenlenerek dinamik bir kompozisyon oluşturulmuştur. Tavan göbeği çevresindeki boşluklar, ahşap çıtalarla oluşturulan dikdörtgenlerle doldurulmuş, merkezde ise kare formlu çıtalarla çerçevelenmiş, 100 cm. çapında daire formlu göbek yer almaktadır. Göbeğin merkezinde ajur tekniğiyle yapılmış sarkıt bulunmakta olup, buradan ışınal biçimde dağılan çiçekler, kıvrımlı kuşaklarla tavan yüzeyi zenginleştirilmiştir. Giriş bölümündeki tavan, baklava dilimi motifleriyle bezenmiştir. Mum sekinin üzerindeki tavan ise daha sade tasarıma sahip olup, dikdörtgen formlarda düzenlenmiştir. Birbirlerinden farklı tavan tasarımları, mekânın işlevselliğini ve estetik anlayışını yansıtan unsurlar olarak öne çıkmaktadır (Görsel 7-9).

Görsel 7: Bıyıklıoğlu Odası, Tavan Planı (O. Gündoğdu 2024)

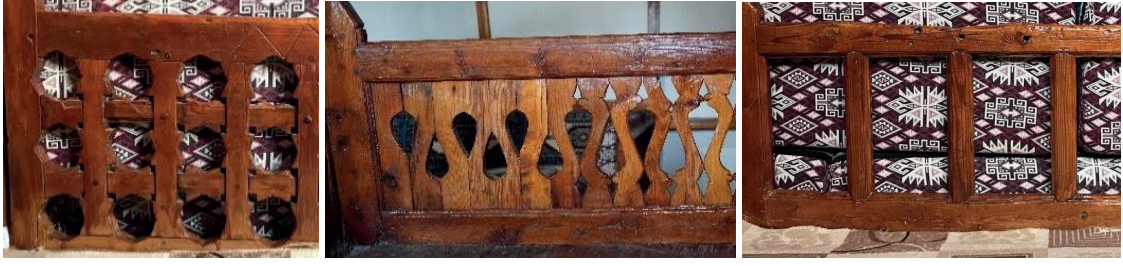

Görsel 8: Bıyıklıoğlu Odası, Tavan Detayları (O. Gündoğdu 2024)

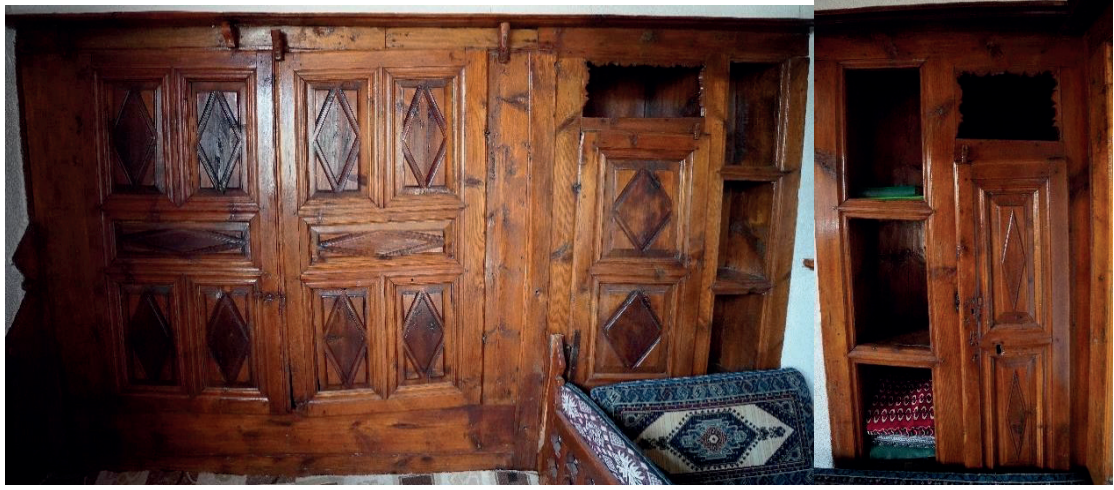
Görsel 9: Bıyıklıoğlu Odası, Tavan Göbeği Çizimi ve Detay (O. Gündoğdu; 2024)

Oda içerisindeki dikmeler arasında, yerden yükseklikleri yaklaşık 65 cm. olan üç farklı korkuluk bulunmaktadır. Yüklük dolabına bitişik korkulukta, benzer formlarda kesilmiş ahşap parçalar, yatay ve dikey akslarla birleştirilmiş, bu birleşimler arasında çokgen formlar oluşturulmuştur. Sedirin kuzeyindeki korkuluk tasarımında, S ve C kıvrımlarıyla oluşturulmuş damla motifleri simetrik şekilde kullanılmıştır (Görsel 10). Korkulukların üst ve alt kısmındaki yatay ahşap elemanlar ise dikey motifleri bir arada tutarak yapısal bütünlüğü sağlamaktadır. Tasarımlar geleneksel ahşap işçiliğinin detaylarını göstermesi bakımından önemlidir.

Görsel 10: Bıyıklıoğlu Odası, Ahşap Korkuluk Detayları (O. Gündoğdu; 2024)

Ocağın iki yanındaki dolap kapaklarında, oyma tekniği kullanılarak oluşturulmuş iç içe geçmiş baklava dilimi motifleri yer almaktadır. Bu motifler, dolapların yüzeyine derinlik ve zenginlik katarak hem işlevsel hem de estetik görünüm kazandırmıştır. Dolapların üst kısmındaki gözlerde ise kıvrımlı detaylar dikkat çekmektedir (Görsel 11).

Görsel 11: Bıyıklıoğlu Odası, Ahşap Dolap Kapaklarından Detaylar (O. Gündoğdu; 2024)

Oda içerisinde üçüncü dikme başlığının hemen altına Arap ve Latin rakamlarıyla inşa tarihi “1285” olarak kazınmıştır. Yapının iç mekânında muhtelif yerlerde tespit edilen yazılardan birinde baba ve oğul olduğunu düşündüğümüz ikinci kuşaktan hane sahiplerinin adları “*Mustafa*”, “*Ömer 174*” yazılmıştır. Bunlara ilave olarak dolap kapağında veya dağınık şekilde farklı yerlerde “17.5.1961 Naci” veya “1287” gibi isim ya da rakamların yazıldığı görülmektedir. Ayrıca kuzey duvarda ahşap çerçevenin üst kısmında Osmanlı Türkçesiyle “*1291/1874 Zilhiccenin Gurreesinde ihtiyar hizmetkâr durdu*” ifadesi yazılmıştır. (Görsel 12).

Görsel 12: Bıyıklıoğlu Odası, İç Mekânda Tespit Edilen Yazı ve Tarihler (O. Gündoğdu; 2024)

2. CİCİKLAR KÖYÜ BAYRAMOĞLU ODASI

Çalışma kapsamında incelenen ikinci köy odası, Bayramoğlu Odası olarak bilinen yapıdır. Günümüzde kullanılmayan ve atıl durumdaki bu oda, iç mekânındaki özgün detayları koruması açısından önemli örnektir. Odanın, mimari tasarımlarındaki benzerlik ve direklerin üzerindeki tarihten dolayı Bıyıklıoğlu Odası'yla yakın dönemlerde inşa edildiği düşünülmektedir. Aile bireylerinden alınan bilgilere göre odanın banisi, Bayram uşağı/Bayramoğlu lakaplarıyla tanınan aileden Mustafa Ağa'dır. Bu iki oda hem birbirine hem de köyün camisine yakın konumlardadır. Bayramoğlu Odası, günümüzde Mustafa Ağa'nın torunlarının mülkiyetindedir. Yapının inşa tarihi, iç mekânın batısında dikmenin bir yüzüne hicri "1288" diğer yüzüne de miladi "1868" olarak kazınmıştır. Bu uygulamanın aynısını Bıyıklıoğlu Odası'nın dikmelerinde de görmek mümkündür. Dolayısıyla işaret edilen bu veriler, bölgede çalışan usta veya atölyelerin değerlendirilmesi için imkân sunmaktadır. Ayrıca bu tarihlerin, aile üyeleri tarafından yapının inşa tarihi olarak bilindiğini de belirtmek gerekir. Yapı, mimari açıdan incelendiğinde; oda, aralık bölümü ve ahır olmak üzere üç ana birimden oluşmaktadır. Başlangıçta düz damla örtülen odanın üstüne sonradan kırma çatı yapılmıştır. Giriş cephesinin duvarları avluya doğru uzatılmıştır. Ahır kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen plana sahipken; oda, doğu-batı doğrultusunda kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Yapının cephe düzenlemesi diğer odayla benzer şekilde tasarlanmıştır. Güney cephesinde kapı ve pencere açıklıkları yer alırken, odanın diğer üç cephesi dışa kapalıdır. Ahırın duvarları yarıya kadar yıkıldığından yalnızca plan şeması anlaşılabilir. Yapı, ahşap hatıllı yığma taş tekniğiyle inşa edilmiş olup, güney cephesi dıştan sıvanmıştır (Görsel 13).

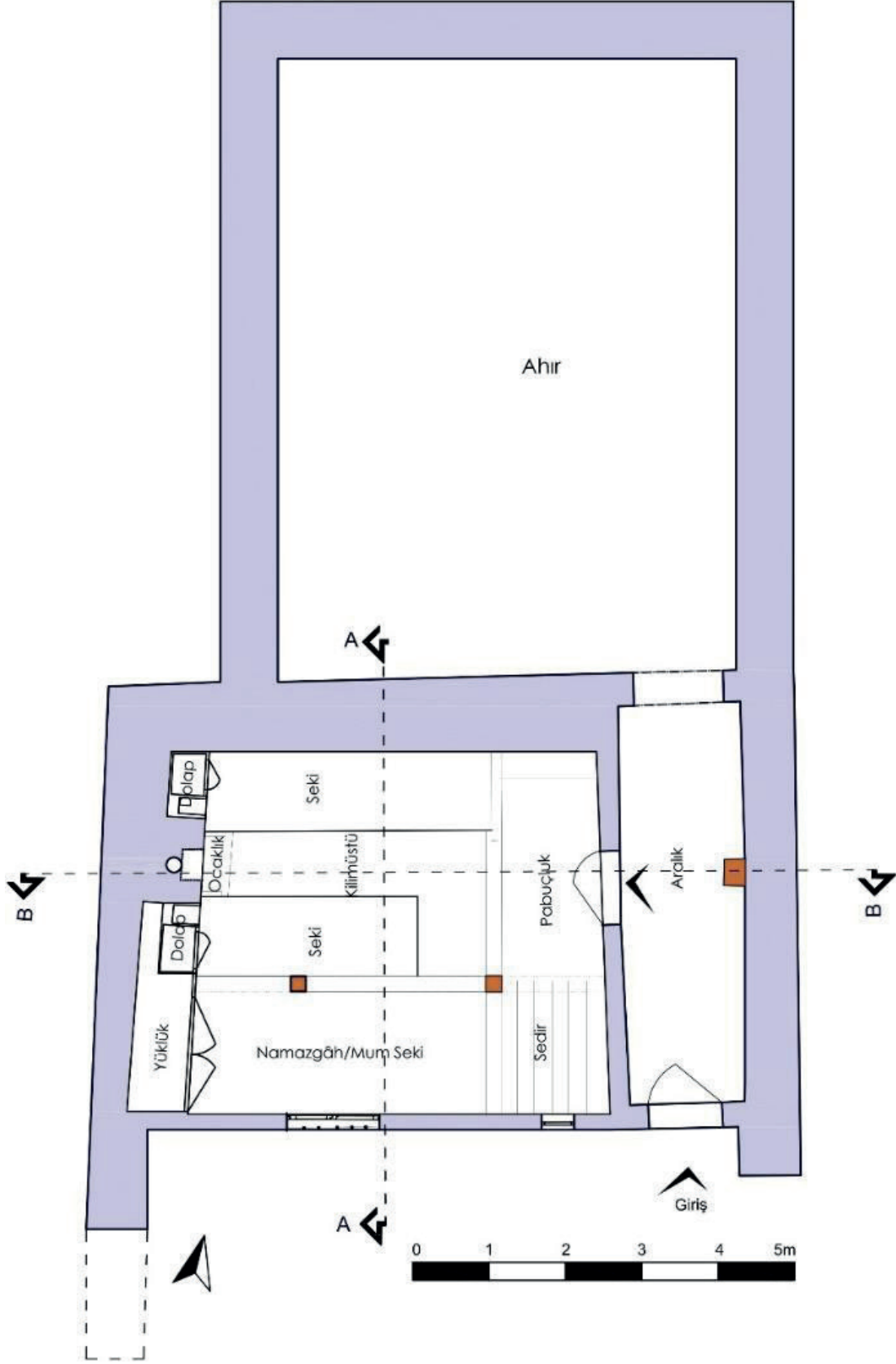
Görsel 13: Bayramoğlu Odası, Cepelerden Genel Görünümler (O. Gündoğdu 2024)

Oda, iç mekânda nim/mum seki olarak adlandırılan plan tipinde tasarlanmış olup, Bıyıklıoğlu Odası'yla tasarım olarak benzerlik göstermektedir. Doğu-batı doğrultusunda kareye yakın dikdörtgen planlı odanın iç mekânı yaklaşık 553x475 cm. ölçülerindedir.

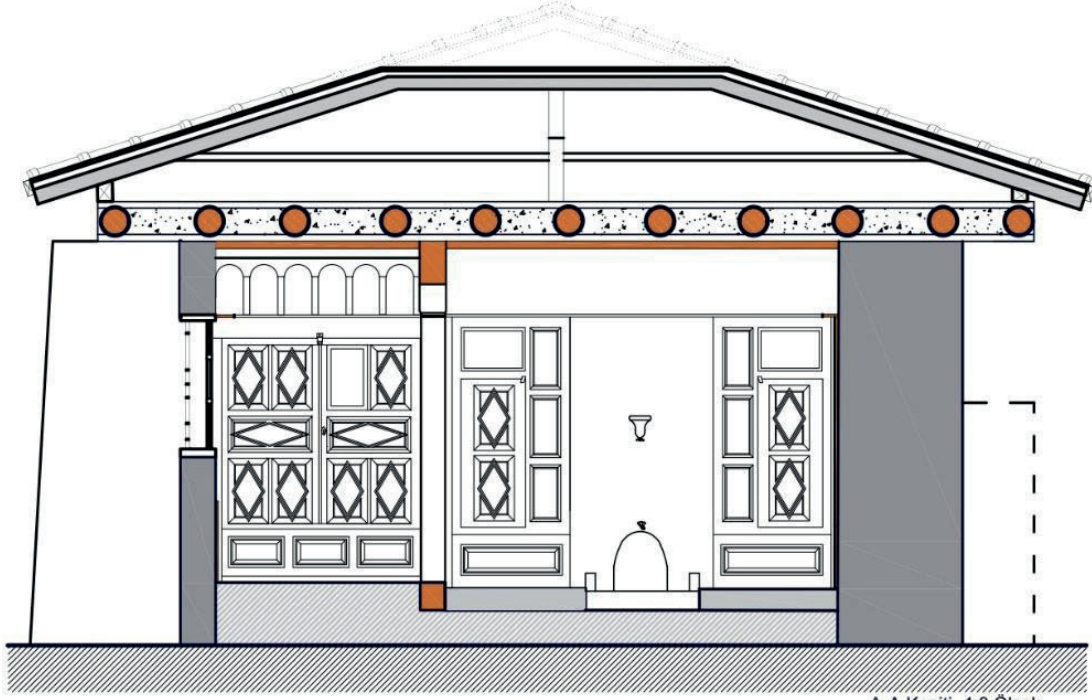
Ana giriş, dikdörtgen planlı aralık bölümüne açılmaktadır. Ahır girişi de kuzeyde kapı aksında yer almakta ancak bu bölüm kısmen yıkılmış durumdadır. Tek kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Giriş aksında küçük bir ocak, üstünde ise “idarelik” ve her iki yanında, kök boyalarla renklendirilmiş ahşap gömme dolaplar ve yüklük yer almaktadır.

İç mekân genel itibariyle incelendiğinde diğer odayla benzer müdahaleler yapıldığı anlaşılmaktadır. Aile bireylerinden edinilen bilgi doğrultusunda ilk inşasında güney duvarda iki mazgal pencere varken sonradan tek pencereye çevrilmiştir. Odanın kuzey duvarında ahşapla oluşturulmuş kare formlu üç pano bulunmaktadır. İnşa edildiği dönemde pano yüzeylerinde kalemişlerinin olduğu sıva altındaki izlerden veya sıvası dökülen yerlerde görülen çiçekli bezemelerden anlaşılmaktadır.

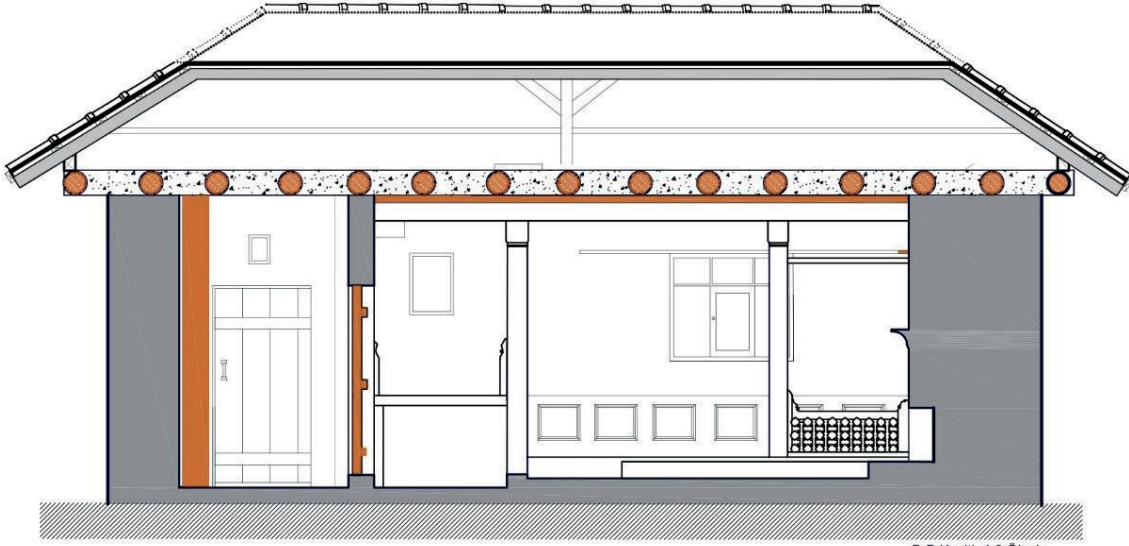
Odanın giriş ekseninde doğu-batı doğrultusunda birbirine paralel olarak yerleştirilmiş iki seki yer almaktadır. Güney yönüne doğru ise bir basamakla geçilen ve iki dikmeyle kelimüstünden ayrılan nim/mum seki bölümü bulunmaktadır. Nim/mum sekinin doğusunda, bir kademe daha yükseltilen ve altı depo, odunluk olarak kullanılan sedir bulunmaktadır. Birimlerin aydınlatılması, aralık bölümünde girişin üzerindeki pencereyle; oda da ise güney cepheye açılan farklı boyut ve formlardaki iki pencere aracılığıyla sağlanmaktadır. Tavan, ahşap çıtalı düz yapıya sahip olup, odanın mimari tasarımına uygun olarak üç farklı bölüme ayrılmış; her bölümde özgün tavan tasarımları uygulanmıştır (Görsel 14-16).

Görsel 14: Bayramoğlu Odası, Oda+Ahır Planı (O. Gündoğdu 2024)

A-A Kesiti -1:8 Ölçek

B-B Kesiti -1:8 Ölçek

Görsel 15: Bayramoğlu Odası, A-A ve B-B Kesitleri (O. Gündoğdu 2024)

Yapının mimari detaylarına bakıldığında ahşap malzemenin yoğun kullanımı ve kök boya uygulamaları dikkat çekmektedir. Ocak ve dolap kapaklarındaki baklava dilimi motiflerin sarı, yeşil ve mavi kök boya ile renklendirildiği görülmektedir. Bu desenler, Türk sanatının çeşitli yapılarında yaygın olarak kullanılan dekoratif öğelerdendir. Dolapların üzerinde yatay ve dikey tablalar kullanılmış olup yükünün üstündeki duvar boşluğu ahşap çıtalarla kaplanmıştır. Ahşap yüzeylerdeki koyu renkli patinalar, yapının uzun zamandır metruk ve tahribata açık olduğunu göstermektedir. Dolaplar birbirinin aynısı olup dikey formu üç; yatay formu bir olmak üzere dört göze sahiptir. Tek kanatlı kapaklar ise benzer şekilde baklava dilimi motiflerle bezelidir (Görsel 17).

Görsel 16: Bayramoğlu Odası, Aralık ve İç Mekân Genel Görünüş (O. Gündoğdu 2024)

Görsel 17: Bayramoğlu Odası, Ahşap Dolap Kapaklarından Detaylar (O. Gündoğdu 2024)

Görsel 18: Bayramoğlu Odası, Sedir, Ocak ve Dikmeler (O. Gündoğdu 2024)

Mum seki bölümünü ayıran ahşap dikmeler tavanda doğu-batı doğrultusunda uzanan kirişi desteklemektedir. Dikmelerin başlıklarına volüt alt kısımlarına ise yiv şeklinde oymalar yapılarak sarı ve mavi kök boyayla renklendirilmiştir. Batıdaki dikmenin bilezik kısmının hemen altında duvara doğru oturtulmuş ahşap askılık bulunmaktadır (Görsel 18). Bu askılıkların diğer odada da olduğu ancak onarım aşamasında söküldüğü belirtilmiştir. Üzerinde bulunan oyuklar da bunu doğrulamaktadır. Askılığın altındaki ahşap korkuluk yatay ve dikey ahşap parçaların geometrik kompozisyon oluşturacak biçimde birleştirilmesiyle yapılmıştır. Kısmen yıkılmış durumdaki ocağın tepe noktasında bitki-

sel süsleme detayı görülmektedir. Ocağın üstünde ve pabuçlukta benzer detaylara sahip bitkisel süslemeli idarelikler bulunmaktadır. Sekilerin kare tablalarla hareketlendirilen sırtlıkları ve “Sandıka” olarak adlandırılan ahşap yan kollar da kök boyalarla renklendirilmiştir (Görsel 19).

Görsel 19: Bayramoğlu Odası, Korkuluk, Ocak Tepeliği ve İdarelikler (O. Gündoğdu 2024)

Odanın öne çıkan unsurlarından biri ahşap tavan düzenlemeleridir. Kilimüstü bölümünün tavanı, ahşap çıtalarla oluşturulmuş kareleme sistemiyle düzenlenmiştir. Bu alanın tavan merkezinde bugün yerinde olmayan ve bitkisel tasarımlardan oluştuğu kalıntılarından anlaşılan tavan göbeği bulunmaktadır. Mum sekinin üst tavanında baklava dilimi motifler kullanılmış olup pabuçluk bölümünün tavanı ise dalgalı ve kıvrımlı hatlara sahip dekoratif düzenlemelerle tasarlanmıştır. Bu tasarım çeşitliliği, köy odalarındaki oturma düzeni ve birimin değeri gibi usulleri gösterirken mekânda estetik ve işlevsel farklılıkları da sunmaktadır. Ahşap panellerin yüzeyi; is, duman, su alımı gibi etkenlerle oluşan patinalarla kaplanmıştır. Ayrıca tavanın bazı kısımlarında çökme ve dökülmeler de gerçekleşmiştir (Görsel 20).

Görsel 20: Bayramoğlu Odası, Tavan Detayları (O. Gündoğdu 2024)

Odada yapılan incelemede batı yönüne konumlanan dikmenin başlık kısmında bir yazı tespit edilebilmiştir (Görsel 21). İnşa tarihi olduğunu düşündüğümüz 1288/1871-72 tarihi yapının diğer odadan 2-3 yıl sonra yapıldığını göstermektedir.

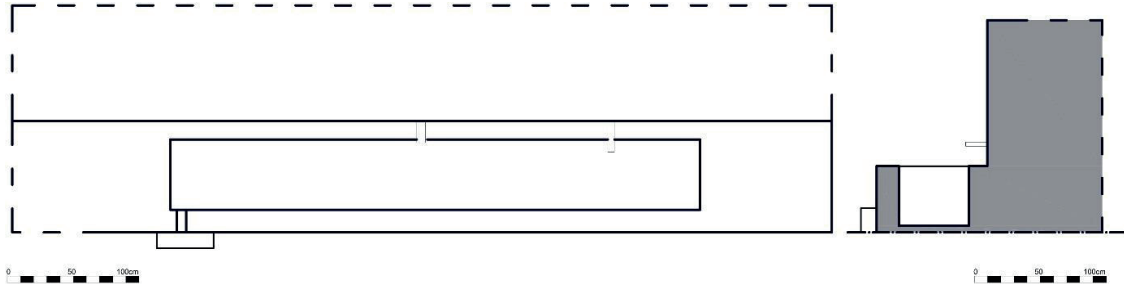

Görsel 21: Bayramoğlu Odası, İç Mekânda Tespit Edilen Tarihler (O. Gündoğdu 2024)

3. CICIKLAR KÖYÜ HACI İBRAHİM ÇEŞMESİ

Bıyıklıoğlu Odası'nın güneydoğusunda, kitâbe verilerinden hareketle 1853-54'te inşa edilen Hacı İbrahim Çeşmesi yer almaktadır. Çeşmenin ilk incelemesi 1996-97 yılında Hakkı Acun tarafından yapılmıştır. Proje sonucu 2005 yılında hazırlanan kitapta Cıcıklar Köyü'ndeki oda, çeşme ve camiden kısaca bahsedilmiştir (Acun 2005: 605). Çeşme günümüzde özgün halini korumaktadır. Biri aktif iki lülesi bulunan çeşme, yamaçta ve kabayonu moloz taş kullanılarak inşa edilmiştir. Tek yalıklı çeşmenin uzunluğu 625 cm., genişliği yalakra birlikte 171 cm., yüksekliği ise 160 cm. olarak ölçülmüştür. Lülenin üst kısmında 20x28 cm. ölçülerinde Osmanlı Türkçesi kullanılarak celi sülüs hatla üç satır halinde; "*Hüve'l Hallaku'l Baki Sahi-bü'l/ Hayrat vel hasenat el Hac/ İbrahim ruhu için el Fatiha sene 1270/1853-54*" verilmiştir (Görsel 22-23).

1023

Görsel 22: Cıcıklar Köyü Hacı İbrahim Çeşmesi, Plan ve Kesit (O. Gündoğdu 2024)

Görsel 23: Hacı İbrahim Çeşmesi, Genel Görünüşler ve Kitâbesi (O. Gündoğdu 2024)

4. Değerlendirme ve Sonuç

Dini mimari korunarak günümüze kadar gelebilse de sivil mimarlık örneklerinin birçoğunun atıl durumda olduğu, yıkıldığı ve zamanla yok oldukları görülmektedir. Sivil mimari dönemin yaşam standartlarını, kültürel nüvelerini, mekânla kurulan iletişimi ve sosyalleşmeyi gösteren önemli bir yapı türüdür. Anadolu'da genellikle evlerde misafirlere özenle hazırlanmış odalar bulunmaktadır. Bu durum kültürde dayanışmanın ve misafirperverliğin sosyo-kültürel yansıması olarak görülebilir. Köy odası geleneği de bu kültürel bilincin ortaya çıkardığı mimarlık örneklerindedir. Birçok işleve hizmet eden bu yapılara örnek olarak iki köy odasının, mimari ve sanatsal özellikleri verilmiştir. Şefaati ilçesine bağlı Cıcıklar Köyü'ndeki iki oda, çeşme ve mezar taşlarının verileri birleştirilerek köyle ilgili dönem analizleri yapılmıştır.

İncelenen köy odaları plan tipleri, mimari şemaları ve süslemeleri açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Her iki köy odası kendi aralarında karşılaştırıldığında yapıım teknikleri, tasarım anlayışları, süsleme özellikleri ve mimari elemanlarındaki detayların benzer olması aynı usta veya atölye çalışanları tarafından inşa edildiğini göstermektedir. Odalar bölgede yaygın olarak karşılaşılan nim/mum seki plan tipinde tasarlanmış olup oda+aralık+ahır olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Özellikle Yozgat ve Sivas çevresinde bu plan tiplerinin uygulandığı eserler birbirlerine benzerlik göstermektedir. Köye yaklaşık 16 km. uzaklıkta bulunan Dedeli Köyü'ndeki (Kocabeyoğlu/Gülhan) Mahmut Bey Köy Odası (1905-06) (Acun 2005: 607; Derin 2024: 18-42) ile Gülsevenler'in Odasıyla (1930-40) mimari ve süsleme açısından oldukça benzerdir. Bu iki örnek dışında Şefaati geneline bakıldığında ise nim/mum sekili planda yapılmış 4 oda bulunmaktadır: Bunlar merkezde; Sakallıoğlu Hoca Mehmet Efendi Odası (1830), Tataroğlu'nun Odası/Ahmet Bozkurt Odası (1884), Karalar Köyü Şihî Kılıçaslan Odası (1870-90) (Derin 2024: 57, 153, 165) ve Akcami Köy Odalarıdır. Yozgat bölgesinde ise Büyük İncirli Köyü Tatargil'in Odası (1940), Çandır Köyü Bekir Karacaoğlan Köy Odası (1900), Sorgun Temrezli'de Abdullah Aydın Köy Odası (Yazar, Çelemoğlu 2023: 618), Aşağıkarahacılı Köyü Ese Ünal Köy Odası (19.yüzyıl sonları) (Gündoğdu, 2024: 1149) sayılabilir. Yozgat merkez özelinde ise Dedegil Köy Odası (1899-1900), Şehri'nin Ali'nin Köy Odası (1955) ve Şevke'nin Hasan'ın Köy Odası (1950) mimari açıdan Cıcıklardaki köy odalarıyla benzerlik gösteren yapılardan bazılarıdır. Sivas'ta bu plana sahip odalara örnek olarak: Gözmen Köyü Veli Ağa Köy Odası (1938), Söğütçük Köyü odası (Bulut 2017: 26, Gündoğdu 2024: 1116), İlbeyli-Aylı Köyü Eyüp Koçak'ın Odası (1868-69), Bedirli Köyü Ümmet Elmalı'nın Odası (1864-65), Çallı Köyü Hümmet Gökçe'nin Odası (1852-53) (Özdeğer 2019: 30, 43, 65) verilebilir.

Mimari elemanlara bakıldığında daha çok iç mekândaki ahşap korkuluklar dönem için veri sağlamaktadır. Geçme tekniğinde oluşturulmuş geometrik kompozisyona sahip ahşap korkuluklar, Cıçıklar köy odalarının ikisinde de benzerlik göstermektedir. Bu tasarım ve uygulamanın benzer örneklerini yakın çevrelerde görmek mümkündür. Özellikle Dedeli Köyü Mahmut Bey'in Odası'nda bulunan iki korkuluk aynı tasarımla yapılmıştır. Bu öğelerin yanı sıra ahşap direkler, dolaplar, duvar panoları gibi diğer elemanlarda da benzerlikler söz konusudur. Üç yapıda karşılaşılan bu benzerlikler yapıların gerek inşası gerekse oymalarının aynı kişiler veya ekip tarafından yapıldığını düşündürmektedir. Ese Ünal Köy Odası, Veli Ağa Köy Odası ve Söğütçük Köy Odası'nda da benzer korkuluklara rastlanılmaktadır (Bulut 2017: 28, Gündoğdu 2024: 1122).

İç mekânda direklere kazınan inşa tarihleri ise dönem kaydı olması bakımından önemlidir. Çeşmenin kitâbesi aynı ada/parseldeki yapı grubu içerisinde değerlendirildiğinde daha eski tarihe işaret etmektedir. Kitâbeden yola çıkarak oda ve çeşmenin bulunduğu alanın banisine ulaşılmıştır. Ardından mezarlıkta yaptığımız taramalar sonucunda baninin mezarına ve kitâbesinden hareketle vefat tarihine erişilmiştir.

Bani Hacı İbrahim'in kimliğini araştırma esnasında Bıyıklıoğlu sülalesinden olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu bilgiden sonra ailenin soyuna ait mezarlar tespit edilip detaylı şekilde incelendiğinde lahit formu bir mezar taşında Osmanlı Türkçesi'yle "*El-baki merhum İbrahim Ağa'nın ruhu için Fatihane sene 1298/1880-81*" yazısı okunmuştur (Görsel 23). Bu mezar taşının hemen önünde aynı formda yapılan ve yine aileye ait olduğu belirtilen diğer bir mezar taşının üzerinde de 1314/1896-97 tarihi kazınmıştır. Bu mezarda medfun kişinin "Bıyıklıoğlu Mustafa Ağa" olduğu aile büyükleri tarafından belirtilmiştir. Mustafa Ağa'nın isminin (Ömer ibn Mustafa) şeklinde geçtiği 1308/1890 tarihli bir diğer mezar taşı da cami avlusundaki lahit formunda yapılan mezardır. Mustafa oğlu Ömer'in ölümünün küçük yaşlarda (7-8) gerçekleşmesi üzücü bir durum olarak ailenin belleğinde kuşaktan kuşağa aktarılmıştır. Aile şeceresinde Ömer'in kardeşi olan ve belleklerde lakap olarak Bıyıklıoğlu İbrahim Ağa'nın torunu diye tanımlanan İhsan Türker'le ilgili bilgi de kendisi doğduğunda (D. 1314/1896-97) babasının genç yaşta vefat etmiş olduğudur. Dolayısıyla aile kabristanında bulunan ve üzerinde sadece 1314/1896-97 tarihi yazılı olan kabrin tarihsel analizine dayanılarak bu mezarın da Bıyıklıoğlu Mustafa Ağa'ya ait olduğu netlik kazanmıştır.

Aynı ada/parselde yer alan çeşmenin 1270/1853-54, Bıyıklıoğlu Odası'nın ise 15 yıl sonra yani 1285/1868-69'te yapıldığı düşünüldüğünde, Bıyıklıoğlu İbrahim Ağa'nın (Ö. 1298- 99/1881) henüz sağ olduğu ve oğlu Mustafa Ağa'nın da genç yaşlarda olduğu anlaşılmaktadır. Bölge kültüründe büyüğün otorite olarak etkin olduğu ve başka bir İbrahim Ağa'nın da aynı parselin içerisinde inşa faaliyetinde bulunamayacağı düşünüldüğünde, çeşmenin banisi olan Bıyıklıoğlu Hacı İbrahim Ağa'nın aynı zamanda odayı yaptıran kişi olduğu da ortaya çıkmaktadır. Ailenin belleğinde taşınan bilginin de bu yönde olduğu aile büyüklerinden Selahattin Türker'in (D. 1949) "Dedemin babası tarafından yaptırıldı" ve büyük oğlu Sebahattin Türker'in (D. 1972) de babasından naklettiği şekliyle bütünleştiği anlaşılmaktadır. Bu verilerden hareketle yapıyla ilgili bani, eser ve dönem analizleri yapılabilmektedir.

Görsel 24: Cıcıklar Köyü, İbrahim Ağa'ya Ait Mezar Taşı ve Kitâbesi² (O. Gündoğdu; 2024)

Görsel 25: Cıcıklar Köyü, Mustafa oğlu Ömer'e Ait Mezar Taşı (O. Gündoğdu; 2024)

Görsel 26: Cıcıklar Köyü, Mustafa Ağa'ya Ait Mezar Taşı ve Kitâbesi (O. Gündoğdu; 2024)

Kitâbesinden anlaşıldığı üzere çeşmenin tarihinin diğer iki köy odasının inşasından daha erken olduğu görülmektedir. Hacı İbrahim Ağa'nın dönemin ileri gelenlerinden ol-

² Mezarların koordinatları: 39° 34' 0.62" K- 34° 42' 21.74" D, Rakım 1037 m.

duğu yaptırdığı çeşme ve şahsına ait mezar taşından anlaşılmaktadır. Çeşmenin inşasından yaklaşık 15 yıl sonra Bıyıklıoğlu Odası-1285, 18 yıl sonra Bayramoğlu Odası-1288 yaptırılmıştır. Yapıların tarihleri Yozgat bölgesindeki diğer örneklerle karşılaştırıldığında 19. yüzyıl ortalarına denk gelen az sayıdaki örneklerden olduğu görülmektedir. Şefaattli bölgesi içerisinde özgünlüğünü koruyan en erken tarihli köy odalarının Cıcıklar köy odaları olduğunu söyleyebiliriz. Bölgede yer alan Sakallıoğlu Hoca Mehmet Efendi Konağı'nın 1830 tarihinde inşa edilmiş olduğu belirtilse de (Erdem 2024: 153) oda tamamen onarım geçirmiş ve özgünlüğünü büyük oranda yitirmiştir. Bu sebeple odalar dönem izlerini taşıması bakımından önemli görülmektedir.

Türk kültür ve geleneğinin taşıyıcı unsurlarından olan köy odaları; kültürel ve sanatsal açıdan oldukça önemli veriler sunmaktadır. Günümüzde teknolojinin gelişmesi, imkânların artması gibi durumlar bu yapıların işlevini kaybetmesine neden olmuştur. Kırsal ve küçük ölçekli yerleşimlerde hala ihtiyaç olarak görülen yapıların inşası devam ederken mevcut yapıların yıkılması ise kültürel bellekteki izlerin yok olmasına sebep olacaktır. Dolayısıyla koruma görevini milli bir şuur olarak görmek, kuşaklara aktarmak, eğitimlerle geliştirmek zorundayız.

Eserlerin korunarak günümüze aktarılmasında destek alan ve yapıyı çalışmamıza izin veren aile büyüklerine ve özellikle Sayın Sebahattin Türker, Sayın Abdulsamet Türker ve tüm aile üyelerine ilgi ve alakaları için teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

Acun, Hakkı (2005). *Bozok Sancağı'nda (Yozgat İli) Türk Mimarisi*, Ankara: TTK Yayınları.

Altınar, Ahmet Turhan, Budak, Cüneyt (1997). *Konak Kitabı*, İstanbul: Tepe Yayınları.
Bulut, Mustafa (2017). "Sivas İlbeyli Köy Odaları", *MUTAD*, 4(1), s.13-31.

Derin, Mustafa Sami (2024). *Yozgat'ın Şefaattli İlçesi Köy Odaları*, Yozgat Bozok Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yozgat.

Er, Tülay (1988). *Simav İlçesi ve Çevresi Yaren Teşkilatı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.

Gündoğdu, Oktay, Gündoğdu, Esra (2024). "Sorgun Aşağıkarahacılı Köyü: Ese Ünal Köy Odası", *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(3), s.1079-183.

Karpuz, Haşim (2013). "İç Anadolu Bölgesi Köy Odaları", *XVI. Orta Çağ-Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, 18-20 Ekim 2012*, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

Kiepert, Richard (1908). *Karte von Kleinasien*, Berlin: D. Reimer E. Vohsen. <https://www.loc.gov/item/2012586598/>

Orhan Özdeğer, Meral (2019). *Sivas İlbeyli Köylerinde Köy Odaları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Sağiroğlu Arslan, Aslı (2024). "Türk Halk Mimarisinin Eril Mekânları: "Kayseri Köy Odalarından Örnekler", 26. *Orta Çağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Kitabı*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s.45-85.

Tay, Lokman (2019). “Korkuteli-Akyar Köy Odaları”, *Antalya Kitabı Antalya’da Türk-İslam Medeniyetlerinin İzleri*, Konya: Palet Yayınları.

Yazar, Turgay, Çelemoğlu, Şuayip (2023). “Sivas Eskiapardı Mehmet Güler Köy Odası ve Bezemeleri”, *Prof. Dr. Bozkurt Ersoy Armağanı*, (Ed. Hasan Uçar, vd.), İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları, s.605-620.

<https://www.nisanyanyeradlari.com/?y=&t=%C5%9Eefaati&cry=TR&u=1&ua=0>
(Erişim: 06.11.2024, 16:00)